

מדברי הרה"ג יצחאכ' הי"ו בעצרת

כבד הרבניים הגאנונים הי"ו, שהתאספו מכל קצו הארץ ובואו למעמד הקדוש וה נכבד הזה! כבוד ידיידי, אלופי ומידועי, חברי הוועדה הרוחנית, הרה"ג עזיריה בסיס הי"ו, והרה"ג פנחס קורח הי"ו, וכל הקהל הקדוש אשר עמנו פה היום!

בעצם, חשבתי מי אני ומה אני שאומר דברים בכנס נשבב זה, שהוא כניסה ראשון ומיוחד בmino ובחשיבותו, ואם יש ראשון - מכלל שהיה שני בעוזה. חישבתי דרכיו ומצאתי כי אולי יש לי את הזכות הזאת, מפני פרסום ספרי חכמי תימן, ובמיוחד ספרי מורהנו ורבינו גאון רבני תימן ותפארתם מהרי"ץ זצוק"ל, שאחננו משתדלים להיות שופר של ההוראות שלו. ובכן, רקטן שגדול עומד על גבי, הנני מוכן ומזומן בעוזה, לומר דברים בתורת שליחות, כתלמיד מתלמידי התלמידים של מהרי"ץ, מאז מאותים שנה ועד היום.

כשאנחנו באים לדבר על יהדות תימן, צרכיים אנו להקדים תחילתה את מעלהם של אבותינו, שעליהם נאמר: "שם עלו שבטים שבטי יה, עדות לישראל" (תהלים קכט, ד). כאשר יהודה התווכח עם יוסף, עד ש يوسف התוודע אל אחיו, נאמר: "ולא יוכל אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" (בראשית מה, ג). מצאנו בספרי חכמי תימן בכתב-יד, פירוש נפלא בעניין זה – כיצד הכירו השבטים בהבנה ברורה ביוסר שהוא הוא? כי הנה כשירדו השבטים למצרים, נאמר: "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו" (שם מב, ח). על מצחם של השבטים היה חוק שמו הוי"ה ברוך הוא, לפיכך אמר עליהם הכתוב: "שם עלו שבטים שבטי יה", מה שלא מצאנו במקומות אחרים תואר כזה. וכשירדו השבטים למצרים, אמר להם יעקב אביהם: "למה תתראו" (שם שם, א), כלומר, כשהטרדו למצרים, אל תתנהגו בגדרלה בעטרות וכתרים, אלא תתנהגו בדרך פשוטה – "רדו SIMPLE" (שם שם, ב), לשון ירידה, כלומר תתנהגו בשפלות. לפיכך הם ירדו למצרים כאנשי פשוטים, ומצחם היה מגולה. וכשהוא אותם יוסף – "ויכר יוסף את אחיו", הוא ראה את השם הקדוש שחוק על מצחם. הוא ראה, אבל אחרים לא רואו, כי מדובר כאן בראשיה של אנשים בעלי השגה. אמנים אחין לא הכירוהו, מפני שהעטרה שעלה ראשו הסתירה את השם החוק על מצחו. אבל כאשר התוודע יוסף אל אחיו, הוא הסיר את הכתף מעל מצחו, ואז אחיו ראו את השם חוק על מצחו, וכן הכירוהו כי הוא יוסף. לפיכך נאמר "כי נבהלו מפניו".

" מפניו" דיקא, שראו השם חוק על פניו. יהדות תימן הייתה כל כולה קדושה וטהרה, תורה וצדקה, וכל המעלות והסימנים המיוחדים של היהודי היו בהם, כולם אומרים כבוד, "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה". רבי יעקב ספר שביקר בתימן לפני מעלה ממאה שנה (מושאו מליטא שבrosis, ואחר כך היה בצפת ובירושלים. ורוח ה' נססה בו ליצאת כסדר ולעתות מסעות בכמה ארצות, ובין היתר ביקר גם בתימן), מעולם לא ראה יהודים תימנים בארחות חייהם, במלבושים ובצורותם. כאשר הגיע לתימן, נכנס לשוק ורצה להכיר מעצמו את היהודים. הוא ידע שיש יהודים בתימן, אך ביצד נראה היהודי תימני – עדרין לא ראה ולא שמע. כשהוא נכנס, הסתכל וידע: אלו הם היהודים. הוא ראה בפנים שלהםفاتי סימנים והציציות, כל רואיהם יכירום כי הם מבני אברהם יצחק יעקב. ואז נשקו איש את רעהו בדמעות חרואה ("אבן ספרי", חדרי תימן פרק ב"א).

כולם הכירו את הקדשה של היהודי תימן בכל ארחות חייהם. אמנים, כל זה היה עד לפני ארבעים וחמש שנה, שאז עליינו רובנו לארצינו הקדשה. הראשונים עלו כבר לפני מעלה ממאה שנה, והאחרונים בחודשים האחרונים.כולם באו ממאות רבעות של ערים וכפרים בתימן. היום נאמר מספר התימנים בכברע מיליון נפש בערך. כן

ירבו, יוסף ה' עליהם כהן אלף פעמים.

רבותי אנחנו צרכיים לילכת בדרכי אבותינו. עשוי אבות סימן לבנים. נאמר בתורה: "יושב יצחק וייחفور את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמוס פלשתים אחריו מות אברהם ויקרא להן שמות אשר קרא להן אביו" (בראשית כו, יח). וכתב רביינו בחיה בשם הגאון, טעם למה סיפה לנו התורה שיצחק קרא לבאות בשמות שקרא להן אביו, ללמד שיצחק הילך בכל דרכי אבי, אפילו לא שינה את השמות שקרא אבי לבאות, כי אין לעשות שינויים לשם שינויים, בלי שום טעם ורית. כשהאין סיבה לשנות, צריך להחזיק במנהג אבות בכל השטחים ובכל התחומיים. עדיה وعدה בישראל ומנהגיה.

עם ישראל מחולק לשנים עשר שבטים, ואני גולת תימן, לפי קבלת אבותינו, מתיחסים על שבט יהודה, ועל כל פנים רובינו בכללנו, או חלק גדול לפי כל הדעות. כדי להבין את המעלות שיש לכל עדיה وعدה, נביא את דברי הרשב"ץ בהקדמתו למסכת אבות, שהסביר את ההבדל בין רשי' להרמב"ם ורבינו יונה בפירושיהם. ורק הוא כותב: אין כמו רשי' שמסביר פירוש המאמרים על כוונת אומרים, ואין כמו הרמב"ם שמקרב את הדברים אל השכל, ואין כמו רבינו יונה שמקרב את הדברים ליראת שמיים. רבותי שלשה מפרשימים גדולי עולם, רשי', הרמב"ם ורבינו יונה, כתבו

פירושים, ובא חכם מן הצד ומתבונן ועשה חילוקים בינהם: רשי מפרש על כוונת אמרו, וכי הוא חיז' הרמב"ם לא מפרש על כוונת אמרו, וכי הוא מפרש מה שלא הוכחונו האמור? הרמב"ם מקרב את הדברים אל השכל, וכי הוא מפרש הפוך מהשכל, או לפि השכל, וכי הוא מפרש מותאם לשכל? רבי יונה מורה מקרב שפירשו אינו מתחייב לפרש רשי לא מפרק ליראת שמי, האם רשי לא מפרק ליראת שמי? אלא ברור שהכוונה כי כל מפרש יש לו נקודה מיוחדת שבה הוא עולה על כלום.

כך הוא הדבר בנווגע לעדות ישראל. לכל עדה יש מעלה מיוחדת שהיא מתבלטת בה. הקב"ה נתן לכל עדה את האפשרויות והתקנות וכל הדברים הסובבים כדי שהיא תוכל להזיק באוטה נקודה מיוחדת שלה. והנה אם נתבונן לאורך כל גלות תימן Mao חרבן בעת ראשון, נמצא שלא נפקד בה מקום חדש ומעמידים בתורה, ולא חסר בה פסקי הלכה, אלא שהידות תימן מתיעדות בשמרות המסורת המיוחדת והמדויקת בכל שטחי היהדות.

כדי שנדע מארח מי אנחנו דוד משרכי בעל רבתותינו, נזכיר כאן בקצרה, שמות כמה מחכמי תימן הראשונים ואחרונים, ומין מקום והזמן להכנס לפרטיהם. מתקופת הגאנאים, מימי רב האי גאון, יש את רב ידידה אלף אשר בצענאה, רב קלף, והאלוף השר נתנאל הדין. בתקופה מאוחרת יותר, רב סעדיה בן יעקב, רב יעקיב אלפיומי שאליו שלח הרמב"ם את איגרת תימן, רב כי-abrahם בן שלמה מחבר פירוש על הנבאים, רב כי-chazar בן שלמה, רב יוסוף בן יפת הלוי מוחמד נור ישראלי, רב יוחיא בן סעדיה ابن אליאס, מחבר פירוש על הגمرا מסכת חולין, רב יצחק בן בודאי זוכות עמודת לנו, אנו בנים ובני בנים

הרמב"ם, רב שולמה גבלי בזמן הרמב"ם, רב שולמה בן שלום המלמד, רבינו דוד בן עמרם בעל "מדרש הגadol" מפורסם, בעל ספר תפילה ^ט האלחית, רב פרחה בן מושלים, רבינו נתנאל בן ישעה בעל "אור האפליה", רב מנצור אלביבאני, רב סעדיה בן דוד תעיז בעל "מדרש הביאור", רב זכריה הרופא מחבר שנים עשר ספרים מפורסם, רב שולמית בן דוד עדני מחבר עשרים וחמשה ספרים, הספר המובהק בדורו בניה. מתקופת מרדן השליחן עורך רב יחיא בן סעדיה צ'אהרי בעל "צדקה לדרכך", רב יוסף בן ישראלי משתא, רבינו שלום שבוי המפורסם (וזאי) כולם מכירים, ובזכותו אנו היומם (כאן) רב סעדיה דרין מחבר פירוש חשוב על הרמב"ם, רב ישראל הכהן בעל "סגולת ישראל" פירוש נפלא על מדרש הגודל, רב שולמה בן סעדיה, רבינו יהיא בשירין, רבינו יצחק ונוה ידועים ומפורסמים, רב סעדיה קורח בעל ספר הריאה, רבינו שלום שרובי שכולנו נמצאיםפה היום על שמו, רב שולמה עדני בעל "מלאת שלמה". וכן אנחנו מגעים לתקופתו של מהרי"ץ: רבינו דוד משרכי בעל "שתי לויים", רב יחיא ערacky הכהן, רב יהודא צערדי, רב יוסוף קארה, רב חיים קורה, רב יהודא גופאי, רב יחיא הכהן בעל שות"ח סי' שלום, על גمرا שלום מורה עדרני בעל "סוכת שלום" על גمرا בבא קמא, רב יחיא בדיחי בעל שות"ח טוב, מהרי"ץ השני בעל "מקור חיסים" ו"تورת חכם" רב יעקיב שלום חבשש בעל קרבן תודה ושוננת המלך. ועוד כהנה וכנהנה חכמים, מרבותינו ואבותינו במשך כל הדורות, ויש עוד הרבה שלא עלו בזוכרוני בעת וגם אלו מה שאמרתי הוא על קעה המולג. אני רוצה לשמעו מי מاتנו מכיר את כל השמות האלה? מי ראה צוות וממי שמעقالה?

אחריהם, ויש לנו מטען רוחני עצום וגדול מארחינו, שמוביל אותנו עד היום, ובוכות זה אנו יכולים להמשיך. הזכרתי שאנו משבט יהודה. זה מקובל במסורת, אומרת שבני יהודה היו מדרדקים בלשונם ידוע בכל העולם, היהודי תימן מדרדקים בלשונם מאה, במקצתם בלשון הארץ, שאין דומה לו, כי הוא המבטה האמיתית והמדויקת בתכלית, ויש הוכחות על כל פרוט ופרט שהכל אמת וצדק. נביא כאן דבר קטן, אולי יש בו חידוש לאנשים מסוימים. אנחנו רגילים לפסק בתרגום כמו להפסקה בתביד שתביתכ "כאשר"? אבל יש כאן להפסקה בתביד שתביתכ "כאשר"? והוא לא דיביך עזום, כי אי אפשר להפסיק, מפני שהתרגומים של אותן כתบทיבות כאשר, הוא "כמא", והתרגומים של תיבות אשר לפיקד דפקיד. (כן "כמא", וגם לא באמצעות תיבות דפקיד). ואם נחקר נמצוא עוד דיויקים. אשרינו מה טוב חילינו שנמצא גואל למסורת הקדומה המוחזקת בידינו, על ידי מוסדות יד הרש"ש, בשם "גירסא דיניקותא". זכות בניין העדה תלוי בידם, והי רצון שיעלו ויצלחו, ויבורכו הם עם כל המארגנים שהקדשו חיים ומרצם להצלחת כינוס רבתינו עם זה. אנחנו נמצאים על פרשת דרכם, הן מבחינת יראת שמיים (ובענין זה עומד אחד הרבנים להרchip הדריבור אחריו) והן מבחינת המסורת, ואם לא עכשו אימתי. מפי חוסר הזמן אין אפשרויות להאריך. והי רצון שנזכה בקרוב לראות בגאותינו, אל ה' ויאר לנו: